

ЭКОНОМИКАДАҒЫ БИЗНЕС-АҒЫЛШЫН ТЕРМИНІ "RETIRE" ТҮСІНІГІ

Экономикадағы бизнес-ағылшын оқу әдістемелігінде көптеген жалпы мағынасы басқа мәнді беретін сөздер өте көп. Бұл сөздердің арқасында экономика, бизнес саласы әртүрлі түсініспеушіліктерге тоқталады. Сол сөздер қатарында "retire" сөзі қолданылады. "Retire" сөзінің бизнес-ағылшыннан басқа әртүрлі аудармалары негізгі мағынасын көрсете бермейді.

"Retire" – сөзі (ағылш. Тілінен аударғанда – зейнетке шығу) дегенді білдіреді, бірақ экономикадағы бизнес-ағылшын адамның ақшаға деген қажеттіліктерін немесе қаржылық жағдайын жақсартуды қажет етуге міндетті емес деп депмалыс жариялау не зейнетке шығу.

"Retire" сөзінің түсініктемелері өте көп. Бір сөздікте зейнетке шығу болса, екінші бір сөздікте лауазымды басқа адамға қалдыру деген түсініктерді береді. Осы түсініктерге тоқталып кетсек,

-біріншіден, егер сіз өз таңдауыңыз бойынша жұмысты тоқтатып, лауазымыңызды немесе кәсібіңізді тастасаңыз, сіз зейнетке шығуға бел буасыз;

- екіншіден, жұмысты және мансап қууды тастау, егер сізге енді жұмыс істеу рұқсат етілмейді, себебі, сіздің жасыңыз жұмыс істеуге қабілетті жастан өттіңіз яғни жұмысқа қабілетті жасқа келмейсіз немесе бұдан былай жұмыс істегіңіз келмейді.

Жалпы, экономикадағы бизнес-ағылшын оқу әдістемелігінде "retire" сөзінің негізгі аудармасы мен мағынасы ол- егер сіз бір лауазымды жұмыста істеп жүріп және жеткілікті қаражатты иемденіп, тауып, осы қаражат, мүлік қажеттілігіңізді қанағаттандырса, сіз өз орныңызға басқа бір адамды табыстап, бар міндетті сол адамға жүктеп, демалысқа шығуыңыз "retire" сөзінің экономика саласындағы басты аудармасы болып табылады.

Көптеген адамдар зейнет жасына жеткенше дейін істей береді, бірақ олардың басты себебі ақшалай қаражаттық жетіспеушілік және олардың өз орнына қалдыратын адамның жоқтығы, себебі олар бастаған дамытқан жұмыс орнын, лауазымын баласына немесе сенімді адамға табыстағанды жөн көреді.

Зейнеткерлікке шығу - бұл лауазымнан, кәсіптен немесе белсенді жұмыс орнынан кету. Сондай-ақ адам жұмыс уақытын немесе жүктемені қысқарту арқылы жартылай зейнетке шыға алады.

Көптеген адамдар қарт жасқа жеткенде немесе денсаулығына байланысты жұмыс істей алмайтын кезде зейнетке шығады. Адамдар сонымен қатар жеке немесе мемлекеттік зейнетақы төлемдерін алуға құқығы бар кезде зейнетке шыға алады, дегенмен кейбіреулері физикалық қабілеттілігі жұмыс істеуге мүмкіндік бермеген кезде (ауру немесе жазатайым оқиға салдарынан) немесе оларға қатысты заңнаманың нәтижесінде зейнетке шығуға мәжбүр болады.

Көп елдерде зейнеткерлікке шығу идеясы жақында, XIX ғасырдың аяғы мен XX ғасырдың басында пайда болды. Бұған дейін өмір сүру ұзақтығының төмендігі, әлеуметтік қамсыздандыру мен зейнетақының жоқтығы жұмысшылардың көпшілігін соңғы демі қалғанша дейін жұмыс істей беретін. Германия 1889 жылы зейнетақы төлемдерін енгізген алғашқы ел болды.

Қазіргі уақытта дамыған елдердің көбісінде жұмыс берушілер немесе мемлекет қаржыландыратын жасы бойынша зейнетақымен қамтамасыз ету жүйелері бар. Көптеген кедей елдерде қарт адамдарға отбасы арқылы берілетін қолдаудан басқа ешқандай қолдау көрмейді.

Бүгінде дамыған елдер қоғамдарында зейнетақымен зейнетке шығу жұмысшының құқығы болып саналады. Көптеген батыс елдерінде бұл құқық ұлттық конституцияларда бекітілген.

Адам кез келген жаста зейнетке шыға алады. Дегенмен, елдің салық заңдары немесе мемлекеттік кәрілік зейнетақы ережелері, әдетте, белгілі бір жас сол елдегі стандартты зейнеткерлік жас болып есептелетінін білдіреді. Өмір сүру ұзақтығы ұлғайған сайын және адамдардың пісіп-жетілген кәрілікке жетуіне байланысты көптеген елдерде зейнеткерлік жас XXI ғасырда жиі біртіндеп ұлғаюда.

Қорытындылай кетсек, "retire" сөзі экономикалық термин ретінде адамның қаржылық, мүліктік қажеттіліктерінің адамды қанағаттандыру мақсатында уақытша немесе ұзақ мерзімде зейнетке шығуы немесе демалыс алуы. Бұл жағдай көбіне жоғарыда айтып кеткендей, әрбір адамның физикалық және моральдық жағдайына қарап, бастан кешуге болатын адамның іс-әрекеті.

Әдебиеттер

1. Бизнес-английский [Электронный ресурс]: Википедия. Свободная энциклопедия. – Режим доступа: <https://ru.wikipedia.org/wiki/финансы> (дата обращения: 10.02.2023).
2. <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/retire>

Қанатқызы А., 1 курс магистранты (академик Е.А. Бөкетов атындағы ҚарУ)
Ғылыми жетекші – э.ғ.к., профессор Сабыржан А.

КӘСІПОРЫН ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТІН ҚАРЖЫЛАНДЫРУ КӨЗДЕРІ

Инвестициялық қызмет ресурстары – инвестицияланатын объектілерге салымдарды тартуға көмектесетін ақшалай қаражаттар және басқа да активтер жатады. Ал, кәсіпорынның инвестициялық қызметінің ресурстары инвестицияланатын объектілерге нақты және қаржылық инвестиция көздерін тартатын барлық қаражат түрлерін кіргізеді.

Кәсіпорынның инвестициялық қызметі оның әртүрлі қаржыландыратын көздері арқылы жүзеге асады.

Зерттей келе, инвестициялық қызметтің қаржыландыру көздерінің түрлерін атап өтуге болады:

- Кәсіпорынның жеке қаражаты: салық төлеуден кейін және басқа да міндетті төлемдерден қалған қаражат; қолданылмайтын активтердің жүзеге асуынан түсетін қаражат; заңды тұлғаның және басқалардың жарғылық капиталдағы үлесін сатудан түсетін ақша қоры;

- Қарызға және тарту көзі арқылы келген қаражат: банктік және банктік емес кредитті-қаржылық ұйымдардың кредиттері, заңды және жеке тұлғалардың және құрылтайшылардың қарыздары, оның ішінді:

а) Инвестордың қарыз қаржылық қорлары:

- банктік және басқа қаржылық ұйымдардың кредиттері, басқа ұйымдардың қарыздық қаражаттары, сондай-ақ:

- инвестициялаудың объектілерінің лизингі;
- факторинг;
- форфейтинг;
- жобалық қаржыландыру;
- венчурлік капитал.

б) Инвестордың тартылғын қаржылық қаражаттары (акцияларды сатудан, инвестордың жарғылық капиталдағы үлестік қатысуынан, облигациялық қарыздар, гранттар, қайырымдылық жарналары, мемлекеттік субсидиялар, тікелей және жанама жәрдемақы және тағы да басқалары).

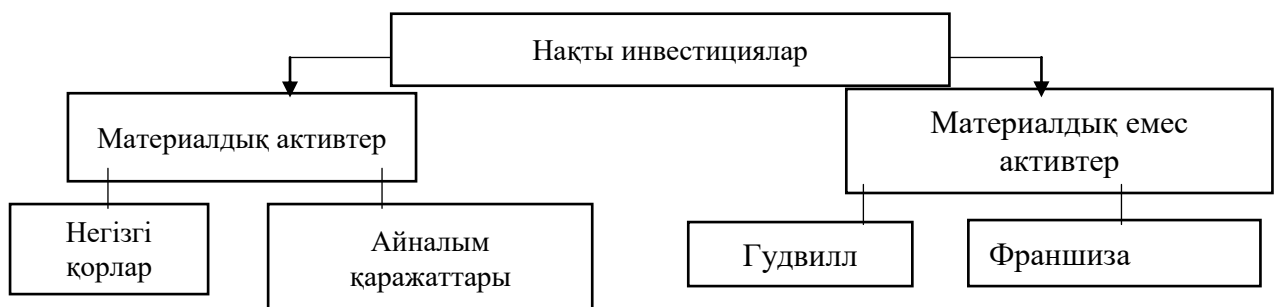
- салалық мәлімдемелермен және бірлестіктермен (инновациялық қор қаражаттары) орталықтандырылған ақшалай қаражаттар;

- мемлекеттік бюджеттен, жергілікті және бюджеттен тыс қорлардан инвестициялық ассигнациялар;

- туындайтын тәуекелдерді сақтандыру өтемі;

- шетелдік инвестициялар (шет ел инвесторларының қаражаттары).

Кәсіпорынның негізгі капиталына салынған инвестициялардың құрылымы тартылған қаражаттың қандай мақсатқа жұмсалатынына байланысты қалыптасады. Инвесторлар жылжымайтын мүлік объектілеріне және құрылысқа көбірек қаражат салады, мысалы, пайдамен қатар шығын әкелетін инновациялық станоктарды сатып алуға көп қаражат бөледі.

Сурет 1. Нақты инвестициялаудың объектілері